

Tekst en uitleg

door Rob van Gerwen
Faculteit Wijsbegeerte
Universiteit Utrecht

Het nieuws overbrengen

- De wereld is elders
 - Journalisten getuigen
 - Camera's registreren
- Wij zitten hier op de bank
 - Omringd door onze dingen
- Hoe doen we het?

www.phil.uu.nl/~rob 2

Met plaatjes en praatjes

- Beschrijvingen
- Foto's en films
- En iets ertussen
 - Suggestie
 - Redenering
 - Invoeling

www.phil.uu.nl/~rob 3

Eerst taal

- Hoeft niet te lijken
 - Woord "boom" is niet groen, heeft geen bladeren, etc.
- Woordjes leer je één voor één
 - Betekenissen in woordenboek
 - Strikte grammaticale regels

www.phil.uu.nl/~rob 4

Taal kan van alles

- Algemene dingen zeggen:
 - "Alle Tsjetsenen zijn tegen Poetin"
- Vragen
 - "Is er een leeuw in de zaal?"
- Ontkennen
 - "Hier loopt geen olifant"

www.phil.uu.nl/~rob 5

Taal kan van alles

- Zelfs naar eigen context *verwijzen*
 - "U zit daar, tegenover mij"
 - Toen ik deze zin opschreef was ze nog niet waar; nu is ze dat wel: de zin is hetzelfde gebleven
 - "Dit is mijn laptop"
- Een voorbeeld >

www.phil.uu.nl/~rob 6

Verwijzen

- De laatste zeven woorden op deze pagina

- Een, twee, drie, vier, vijf, zes, zeven.

www.phil.uu.nl/~rob

7

Zichzelf beschrijven

- De volgende zin beschrijft zichzelf:

“De laatste zeven woorden op deze pagina”

www.phil.uu.nl/~rob

8

Taal kan zichzelf tegenspreken:

- “Deze zin is onwaar.”

www.phil.uu.nl/~rob

9

- Taal kan zichzelf tegenspreken:

- “Deze zin is onwaar.”

– Als ze waar is, zegt ze dat ze onwaar is, dat klopt niet, dus is ze onwaar; is ze echter onwaar, dan klopt het wel wat ze zegt en is ze dus wel waar ...

www.phil.uu.nl/~rob

10

- Taal kan zichzelf tegenspreken:

- “Deze zin is onwaar.”

– Het komt allemaal omdat ‘deze’ naar de zin zelf verwijst: de zin gaat over de zin zelf

www.phil.uu.nl/~rob

11

Foto's kunnen dit allemaal niet

www.phil.uu.nl/~rob

12

Foto's werken heel anders

- Wat beweert een foto?

www.phil.uu.nl/~rob 13

www.phil.uu.nl/~rob 14

- “Bij het instortende Heizel stadion verloren 64 mensen het leven”

www.phil.uu.nl/~rob 15

- “Ook in Dakota dragen de meeste mensen hoofddeksels”

www.phil.uu.nl/~rob 16

- “Met een telelens kun je ook mooie portretten maken”

www.phil.uu.nl/~rob 17

- “William Klein is een van de grootste fotografen van deze eeuw”

www.phil.uu.nl/~rob 18

These 1

- Foto's beweren niets

www.phil.uu.nl/~rob

19

These 2

- Foto's kunnen ook niet ontkennen

www.phil.uu.nl/~rob

20

These 3

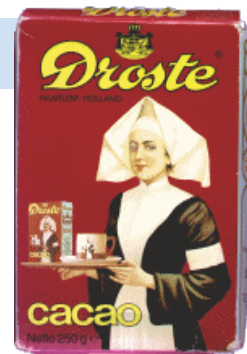
- Foto's kunnen zichzelf niet afbeelden

www.phil.uu.nl/~rob

21

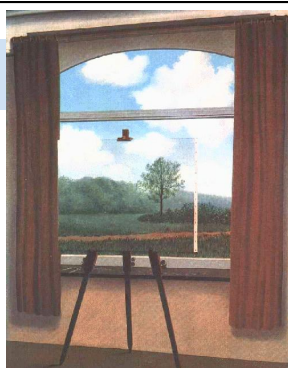
- Of ze beelden ook hun omgeving af (en dus niet zichzelf)

www.phil.uu.nl/~rob

22

- Magritte:
 - La Condition Humaine

www.phil.uu.nl/~rob

23

Conclusie

- Foto's tonen wat er was
 - Wat zich voor de camera bevond
 - Altijd alleen de eigen context
- Foto's beweren daar niets over
- Ze hebben bewijskracht
 - maar behoeven tekst en uitleg

www.phil.uu.nl/~rob

24

Tekst en uitleg

- Door montage
 - beelden na elkaar laten zien suggereert een verband
- Door commentaar
 - Commentaar legt uit wat er te zien is;
 - de beelden bewijzen het commentaar

www.phil.uu.nl/~rob

25

De moraal van het verhaal

- We gebruiken foto's (en films) om te bewijzen dat iets gebeurde, maar doen stiekem net alsof ze een verhaal vertellen

www.phil.uu.nl/~rob

26

En dan nu

- *Opération Lune* (2002),
regie: William Karel
- Over of we wel echt op de maan zijn geweest

www.phil.uu.nl/~rob

27

That's all, folks

Rob van Gerwen
Faculteit Wijsbegeerte
Universiteit Utrecht
www.phil.uu.nl/~rob